

Notes sobre els lepidòpters de les comarques gironines.

per
**Albert Masó i Planas i
José J. Pérez De Gregorio**
de la Societat Catalana de
Lepidopterologia (S. C. L.)

VI. — ALGUNS LEPIDOPTERS INTERESSANTS O POC FREQUENTS DE LES NOSTRES CO- MARQUES.

ATTACIDAE

Aglia tau cerretanica ROUGEOT, 1965. S'ha localitzat al mes de V a les fagedes de Coll de Condreu (Guilleries), Puigsacalm i d'En Jordà, Olot (Baixa Garrotxa) i Coll de Santigosa (Ripollès). La seva presència a Catalunya fa poc que ha estat detectada i fins ara poques dades tenim de llur distribució a la nostra terra. Els mascles volen al matí i les femelles acudeixen al vespre a les llums. La raça catalana, descrita del Canigó, és la més gran d'Europa (66-72 mm. els mascles i 84 mm. les femelles, davant dels 59-62 mm. que són les mides normals). L'espècie sembla localitzada als boscos de **Fagus sylvatica**. Esperem que properes recerques ens permetin de localitzar-la als Pirinus (Ripollès i Cerdanya) i fins i tot a les fagedes del Montseny.

LASIOCAMPIDAE

Trichura castiliana SPULER, 1908. Entre la rica sèrie d'aquesta espècie conservada al Museu de Zoologia de Barcelona, hi ha un mascle de Ribes de Freser (Ripollès), IX, recollit pel Dr. A. Weiss. L'any 1977 es va trobar (F. Bolland) una femella a la Jonquera (Alt Empordà). Vola els mesos de IX i X. Les altres localitats catalanes d'on es coneix són el Montseny i la serra de Colcerola.

ARCTIIDAE

Pelosia muscerda HFN., 1767. A la col. SAGARRA (Museu de Zoologia) es conserva l'individu agafat pel Pare Navàs, l'11-VII-1923, a Sant Privat d'En Bas (Baixa Garrotxa) i citat al seu treball (1924) sobre la fauna del Cabrerès. Aquesta rara espècie s'ha citat a més a més del Montseny (Gualba, IX, SAGARRA, 1915 i la Garriga, VII, FLORES, 1979).

NOTODONTIDAE

Lophopteryx cuculla ESPER, 1786. L'any 1964 es va descobrir a les Guilleries (J. VILARRUBIA). S'ha trobat recentment a Olot (Baixa Garrotxa) (E. Casas) i a Bellver de Cerdanya (A. Vinyoles), V-VI.

Gluphisia crenata ESPER, 1785. L'any 1915, SAGARRA la va descobrir al Montseny (Gualba, Sant Pere de Vilamajor, VII-IX). S'ha trobat també a la Vall d'Aran (CODINA, 1914), i a la

Plana de Vic (VI-LARRUBIA, 1964). A les comarques gironines ha estat trobada a Susqueda (Guilleries), Llorà (Serra de Finestres), Arbúcies (Montseny), VII-VIII.

Rhegmaphila alpina BELL., 1881. S'ha trobat a Susqueda, Viladrau i altres indrets de les Guilleries, V-VI; al Puigsacalm (Baixa Garrotxa), a Núria (Ripollès) (FLORES, 1979) i a Bellver de Cerdanya (A. Vinyoles), VII.

CYMATOPHORIDAE

Palimpsestis or SCHIFF., 1775. Recollida a Alp (Cerdanya) (Romañá i García) i al Puigsacalm (Español, Josa, Masó, De-Gregorio i Vallhonrat), VII. Es coneixia només de la Seu d'Urgell, segons troballes de S. Maluquer, VII. 1907. (SAGARRA, 1915).

THYRIDIDAE

Thyris fenestrella SCOP., 1783. S'ha trobat a Sant Privat d'En Bas VII.

COCHLIDIDAE

Hoyosia codeti OBTH., 1883. Ha estat trobada a Figueres (Alt Empordà) (MINET, 1979), les Planes (B. Garrotxa) (AGENJO, 1942) i Susqueda (Guilleries), VIII-IX. Descoberta recentment a França. No és rara als indrets on creix l'arboç (**Arbutus unedo**), la seva planta hoste.

Mapa 1

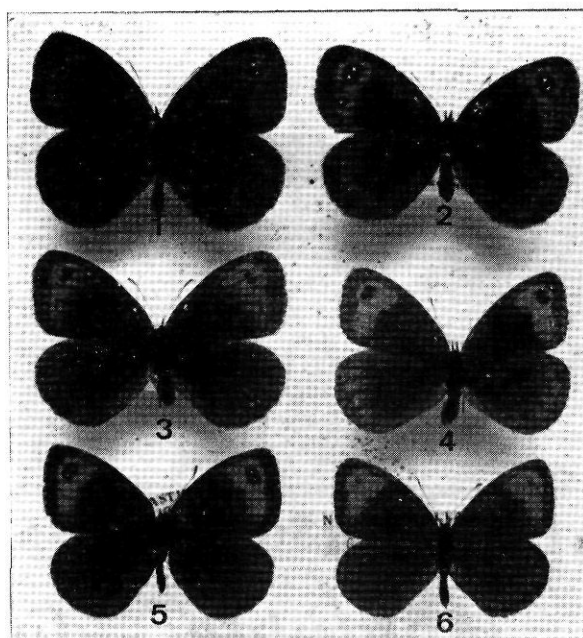
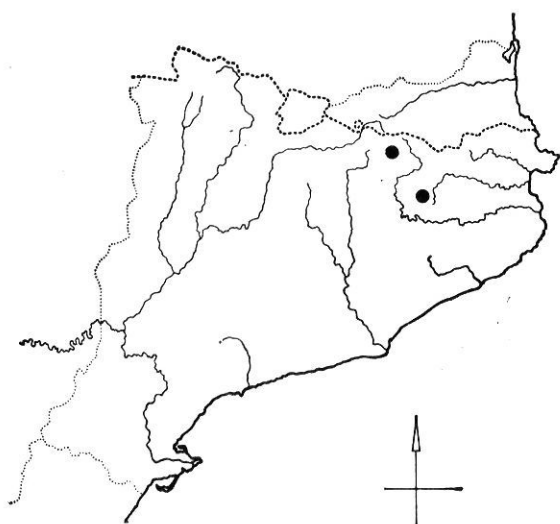

Foto 1

VII. — PRESENCIA AL PIRINEU GIRONI DE LA «EREBIA NEORIDAS»

BDV., 1828, FORMA «VENTURIENSIS» CHOBAUT I NOVES DADES DE LLUR DISPERSIÓ A CATALUNYA («LEP. SATYRIDAE»).

Com és sabut (HIGGINS & RILEY, 1970), la **E. neoridas** BDV., té una distribució que comprèn els Pirineus, Sud-Est de França i els Alps. A la Península Ibèrica s'estén pel Pirineu (català i oscenc) i serralades veïnes, així com al Montseny, presentant-se en dues formes: **pyrenaensis** STT-STATT., de gran mida, pròpia del Prepirineu, i **margarita** OBTH., més petita i groga i amb tendència a la reducció dels ocells, típica de l'alt Pirineu (Sant Martí del Canigó, la Cerdanya, etc.).

Entre els individus de **neoridas** recollits per nosaltres i els conservats a la col·lecció SAGARRA del Museu de Zoologia de Barcelona, hem trobat dos exemplars que presenten els ocells de les bandes alars absents o reduïts a petits punts negres. Ambdós pertanyen a la forma **venturiensis** CHOBAUT, descrita del Massís Central, Lozère (França) i les seves dades són:

1 femella del Puigsacalm (Garrotxa), 19-IX-1976 (De-Gregorio).

1 femella de Ribes de Freser (Ripollès), IX-1916 (Dr. A. Weiss).

Amb la descoberta d'aquesta forma al nostre Pirineu, es posa en relleu la connexió entre els dos extrems de l'àrea de dispersió de l'espècie. Tanmateix, l'esmentada forma es correspon amb la f. **castiliana** ROMEI de la **Erebia zapateri** OBTH., 1875, espècie endèmica del Cen-

tre de la Península Ibèrica, i és un nou exemple del caràcter coespecífic que molts autors atribueixen a aquests dos sàtirs (SAGARRA, 1916, WEISS, 1920, QUERCI i ROMEI, 1924-1927, MANLEY, 1970, PERCEVAL, 1974, etc.) (foto 1) (mapa 1).

Els dos individus es troben dipositats al Museu de Zoologia de Barcelona.

Com ja hem indicat abans, la *E. neoridas* ha estat citada del Montseny. La cita es deu a SAGARRA (1922), el qual va donar compte a la sessió científica de la Institució Catalana d'Història Natural del 5 de gener de 1922, de la troballa d'un exemplar a Viladrau. Examinada la rica sèrie del Museu, hem trobat l'esmentat lepidòpter, amb l'etiqueta següent: La Sala (Viladrau), 19 a 30. IX. 1921 (S. Novellas). Es un mascle i malgrat son mal estat de conservació, sens dubte pertany a la forma **pyrenaensis**.

A la col·lecció del Museu es conserven exemplars de les següents localitats:

Cerdanya: Sèrie de la Molina, VIII. 1929; una altra del mateix lloc, VIII. 1974 (De-Gregorio i Masó).

Ripollès: Sèrie de Mont Taga, VIII. 1929 (Querci); sèrie de Ribes de Freser, IX. 1916. (Dr. A. Weiss); 1 mascle de Rama (Sant Joan de les Abadesses), 13-IX-1916. (O.C. Rosset); sèries dels Colls de Coubet, Santigosa i Vallfogona, IX (De-Gregorio i Masó).

Osona: Sèrie de Torelló, IX-1927; 1 mascle del Mas Vicens de Manlleu, IX-1914 (Dr. A. Weiss).

Montseny - Guillerics: 1 mascle de Viladrau, IX-1921 (Novellas).

L'espècie és abundosa a tot el Pirineu català i especialment al gironí (la Molina, Alp, Puigcerdà, ROMAÑA, 1978) i al nostre Pirineu (Ribes de Freser, Taga, Puigsacalm, Colls de Santigosa, Coubet i Vallfogona, Camprodon, el Far, etc.) Vola en una generació, els mesos de VIII (finals) i IX, als prats. Les seves erugues s'alimenten de graminàcies (*Poa annua*, *Festuca ovina*, etc.).

Els autors agraeixen als Drs. Francesc Español i Oleguer Escolà, Conservadors del Departament d'Entomologia del Museu de Zoologia de Barcelona, les facilitats donades per al present treball.

BIBLIOGRAFIA

- ROMAÑA, I. 1978. Notes sobre el gènere *Erebia* DALM., 1816, a La Cerdanya. *Treb. Soc. Cat. Lep.* 1: 11-13. Mataró.
- SAGARRA, I. 1922. Una *Erebia* no citada encara de la regió del Montseny. *But. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 22: 19. Barcelona.